

KONKURENCES PADOME

Blaumaņa ielā 5a, Rīgā, LV-1011 ♦ tālr. 67282865 ♦ fakss 67242141 ♦ e-pasts: council@kp.gov.lv

L Ē M U M S

Rīgā

Nr. 88

(Prot. Nr. 37., 3.§)

2008. gada 20. augustā

Par tirgus dalībnieku apvienošanu

Lieta Nr.1982/08/10/6

Par AS „Latvijas Krājbanka” un AAS „Baltikums Dzīvība” apvienošanu

Konkurences padome 21.07.2008. saņēma AS „Latvijas Krājbanka” un AAS „Baltikums Dzīvība” ziņojumu par apvienošanu (turpmāk tekstā – Ziņojums), AS „Latvijas Krājbanka” iegūstot izšķirošu ietekmi AAS „Baltikums Dzīvība”.

Iepazīstoties ar Ziņojumu un tam pievienotajiem dokumentiem, Konkurences padome konstatēja, ka ir pilnībā izpildītas Ministru kabineta 2004.gada 26.oktobra noteikumu Nr.897 „Kārtība, kādā iesniedzams un izskatāms ziņojums par tirgus dalībnieku apvienošanu” prasības (turpmāk tekstā – Noteikumi).

Nemot vērā augstāk minēto, kā arī pamatojoties uz Konkurences likuma 16.panta pirmo daļu, par pilna Ziņojuma iesniegšanas datumu tika uzskatīts 21.07.2008., par ko Konkurences padome informēja Ziņojuma iesniedzēju.

„Latvijas Krājbanka” ir akciju sabiedrība, kura reģistrēta Latvijas Republikas Komercreģistrā ar vienoto reģistrācijas Nr. 40003098527, tās juridiskā adrese – Jāņa Daliņa iela 15, LV-1013, Rīga.

„Baltikums Dzīvība” ir apdrošināšanas akciju sabiedrība, kura reģistrēta Latvijas Republikas Komercreģistrā ar vienoto reģistrācijas Nr. 40003053851, tās juridiskā adrese – Mazā pils iela 13, LV-1050, Rīga.

Izvērtējot Ziņojumā sniegto un papildus iegūto informāciju, Konkurences padome

konstatēja:

1. Apvienošanās dalībnieki

AB „Bankas „Snoras”” ir tieša izšķiroša ietekme AS „Latvijas Krājbanka”. AS „Latvijas Krājbanka” ir tieša izšķiroša ietekme AS „Pirmais atklātais pensiju fonds”, SIA „LKB Līzings”, SIA „Krājinvestīcijas”, AS „Ieguldījumu pārvaldes sabiedrība „LKB Assets Management””, AS „Ieguldījumu pārvaldes sabiedrība „Astra Krājfondi”” (visi kopā turpmāk tekstā – LKB grupa). Konkurences likuma 1.panta 9.punkta izpratnē visas iepriekš uzskaitītas komercsabiedrības uzskatāmas par vienu tirgus dalībnieku.

AS „Latvijas Krājbanka” ir saņēmusi Finanšu un kapitāla tirgus komisijas licenci veikt kredītiestādes darbību.

Atbilstoši statūtiem AS „Latvijas Krājbanka” ir šādi darbības veidi: finanšu starpniecība, izņemot apdrošināšanu un pensiju finansēšanu; finanšu starpniecību papildinoša darbība, izņemot apdrošināšanu un pensiju finansēšanu, tajā skaitā arī: noguldījumu un citu atmaksājamo finanšu līdzekļu piesaistīšana; kreditēšana, arī saskaņā ar finanšu līzings noteikumiem; skaidras un bezskaidras naudas maksājumu veikšana; bezskaidras naudas maksāšanas līdzekļu (visu maksāšanas līdzekļu, izņemot banknotes un monētas jebkurā valūtā) izlaidšana un apkalpošana; tirdzniecība Bankas vai klienta vārdā ar valūtu; uzticības operācijas (trasts); ieguldījumu pakalpojumu un ieguldījumu blakus pakalpojumu sniegšana; galvojumu un citu tādu saistību aktu izsniegšana, ar kuriem uzņemts pienākums atbildēt kreditoram par trešās personas parādu; vērtību glabāšana; konsultācijas klientiem finansiāla rakstura jautājumos; tādas informācijas sniegšana, kas saistīta ar klienta parādu saistību kārtošānu; citi darījumi, kuri pēc būtības ir līdzīgi iepriekš minētajiem finanšu pakalpojumiem. AS „Latvijas Krājbanka” sniedz arī citus komercpakalpojumus, tajā skaitā skaidras naudas un vērtību inkasāciju; nodrošina Bankas apsardzi un iekšējo drošību.

AS „Latvijas Krājbanka” nav plānojusi mainīt darbības veidus. Pēc apvienošanās darījuma LKB grupa, izmantojot AAS „Baltikums Dzīvība”, sniegs arī ar dzīvības apdrošināšanu saistītus pakalpojumus.

AS „Baltikums Bankas Grupa” ir tieša izšķiroša ietekme SIA „Baltikums Trust Management”, SIA „Baltikums Biznesa palīdzība”, AS „Akciju komercbanka „Baltikums””. AS „Akciju komercbanka „Baltikums”” ir tieša izšķiroša ietekme AS „Baltikums Asset Management”, AS „Baltikums Līzings”, SIA „Baltikums Direct”, SIA „Konsalting Invest”, AS „Baltikums Apdrošināšanas Grupa”. AS „Akciju komercbanka „Baltikums”” ir netieša izšķiroša ietekme AAS „Baltikums”, AAS „Baltikums Dzīvība”. Konkurences likuma 1.panta 9.punkta izpratnē visas iepriekš uzskaitītas komercsabiedrības uzskatāmas par vienu tirgus dalībnieku.

AAS „Baltikums Dzīvība” ir saņēmusi Finanšu un kapitāla tirgus komisijas licenci nodarboties ar dzīvības apdrošināšanu (2000.gada 9.marta licence Nr.00341), veselības apdrošināšanu (apdrošināšana pret slimībām) (2000.gada 21.marta licence Nr.00342), nelaiemes gadījumu apdrošināšanu (2000.gada 7.jūlija licence Nr.00354).

Atbilstoši statūtiem AAS „Baltikums Dzīvība” ir šādi darbības veidi: dzīvības apdrošināšana; pensiju finansēšana; pārējie apdrošināšanas veidi, izņemot dzīvības apdrošināšanu; sava nekustamā īpašuma pirkšana un pārdošana; sava nekustamā īpašuma izīrēšana un iznomāšana; apsardzes pakalpojumi un izmeklēšana. AAS „Baltikums Dzīvība” pēc apvienošanās darījuma nav plānojusi mainīt darbības veidus.

2. Apvienošanās veids

Saskaņā ar 2008.gada 20.jūnijā noslēgto akciju pirkuma līgumu (*) apvienošanās paredzēta AS „Latvijas Krājbanka” iegādājoties 99,8% AAS „Baltikums Dzīvība” akciju (*).

Līguma spēkā stāšanās termiņš ir atkarīgs no pozitīva Konkurences padomes lēmuma saņemšanas.

AAS „Baltikums Dzīvība” tiks integrēta LKB grupā, tomēr turpinās darboties kā atsevišķa juridiska persona, sniedzot dzīvības apdrošināšanas pakalpojumus.

Konkurences likuma 15.panta pirmās daļas 3.punktā noteikts, ka tirgus dalībnieku apvienošanās ir: „(...) tāds stāvoklis, kad (...) viens vai vairāki tirgus dalībnieki iegūst (...) tiešu vai netiešu izšķirošu ietekmi pār citu tirgus dalībnieku (...)”.

Ņemot vērā minēto, saskaņā ar Konkurences likuma 15.panta pirmās daļas 3.punktu, darījums starp AS „Latvijas Krājbanka” un AAS „Baltikums Dzīvība” ir uzskatāms par tirgus dalībnieku apvienošanu.

3. Ziņojuma iesniegšanas pienākums

Konkurences likuma 15.panta otrajā daļā noteikts, ka „Tirgus dalībnieki, kuri nolēmuši apvienoties kādā no šā panta pirmajā daļā paredzētajiem veidiem, pirms apvienošanās iesniedz Konkurences padomei par to ziņojumu saskaņā ar šā likuma 16.pantu, ja apvienošanās dalībnieku kopējais apgrozījums iepriekšējā finanšu gadā ir bijis ne mazāks kā 25 miljoni latu.

Saskaņā ar Ziņojumā sniegto informāciju apvienošanās dalībnieku kopējais apgrozījums, kas aprēķināts, ņemot vērā Noteikumu IV sadaļu "Apgrozījuma aprēķināšana", 2007.gadā bija lielāks par 25 miljoniem latu (45 294 747 LVL).

Līdz ar to plānotās apvienošanās dalībniekiem bija jāiesniedz ziņojums Konkurences padomei.

4. Konkrētie tirgi un to izvērtējums

Saskaņā ar Konkurences likuma 1.panta 4.punktu, konkrētais tirgus ir konkrētās preces tirgus, kas izvērtēts saistībā ar konkrēto ģeogrāfisko tirgu. Konkurences likuma 1.panta 5.punktā noteikts, ka konkrētās preces tirgus ir noteiktas preces tirgus, kurā ietverts arī to preču kopums, kuras var aizstāt šo noteikto precī konkrētajā ģeogrāfiskajā tirgū, ņemot vērā pieprasījuma un piedāvājuma aizstājamības faktoru, preču pazīmes un lietošanas īpašības. Konkurences likuma 1.panta 3.punktā noteikts, ka konkrētais ģeogrāfiskais tirgus ir ģeogrāfiska teritorija, kurā konkurences apstākļi konkrētās preces tirgū ir pietiekami līdzīgi visiem šā tirgus dalībniekiem, un tādēļ šo teritoriju var nošķirt no citām teritorijām.

4.1. AS „Latvijas Krājbanka” ir kredītiestāde, kas piedāvā privātajiem un korporatīvajiem klientiem pilnu Kredītiestāžu likumā definēto finanšu pakalpojumu klāstu. AS „Latvijas Krājbanka” un tās saistītās sabiedrības šobrīd nedarbojas apdrošināšanas tirgū. Ziņojumā tika norādīts, ka līdz 2008.gada 30.jūnijam AS „Latvijas Krājbanka” izplatīja sabiedrības (*) apdrošināšanas produktus Latvijā, taču līgums par produktu izplatīšanu tika pārtraukts, kā to apliecina Ziņojuma pielikumā pievienotā vēstule.

Vienlaicīgi AS „Latvijas Krājbanka” meitas sabiedrība AS „Pirmais atklātais pensiju fonds” piedāvā pakalpojumu „3.pensiju līmenis”, kas paredz brīvprātīgu papildu uzkrājuma veidošanu savai pensijai vecumdienās. AS „Pirmais atklātais pensiju fonds” tirgus daļa, sniedzot „3.pensiju līmenis” pakalpojumu, 2007.gadā bija mazāka par 1%. Minēto pakalpojumu AS „Pirmais atklātais pensiju fonds” sniedz Latvijas Republikas teritorijā.

4.2. AAS „Baltikums Dzīvība” darbojas kā dzīvības apdrošināšanas sabiedrība. Saskaņā ar Finanšu un kapitāla tirgus komisijas izsniegtajām licencēm AAS „Baltikums Dzīvība” ir tiesīga nodarboties ar dzīvības apdrošināšanu, veselības apdrošināšanu (apdrošināšana pret slimībām), nelaimes gadījumu apdrošināšanu.

Ziņojumā ir norādīts, ka AAS „Baltikums Dzīvība” piedāvā privātajiem un korporatīvajiem klientiem dzīvības apdrošināšanas un risku apdrošināšanas pakalpojumus. AAS „Baltikums Dzīvība” piedāvā dzīvības apdrošināšanu ar uzkrājumu, kas ietver šādus produktus: 1) universālā ilgtermiņa dzīvības apdrošināšana - apvieno sevī uzkrājuma veidošanu, riska dzīvības apdrošināšanu, nelaimes gadījumu apdrošināšanu; 2) privātās pensijas apdrošināšana - viens no dzīvības ar uzkrājuma veidošanu apdrošināšanas veidiem ar regulārām pensijas izmaksām, kas atbilst 3.pensiju līmenim; 3) universālais uzkrājums bērnam - nodrošina vēlamo labklājības līmeni bērnam nākotnē. Apdrošinātas personas dzīvība automātiski tiek apdrošināta par riska summu, ko riska iestāšanās gadījumā iegūs labuma guvējs. Papildus ir iespējams izvēlēties nelaimes gadījumu apdrošināšanu (invaliditātes risks, kaulu lūzumi un traumas). Līguma darbības beigās uzkrāto summu saņem labuma guvējs (bērns); 4) dzīvības apdrošināšana Baltikums Unit Linked - dzīvības apdrošināšana ar uzkrājumu veidošanu, investējot līdzekļus Baltikums ieguldījumu fondos. AAS „Baltikums Dzīvība” piedāvā dzīvības apdrošināšanu bez uzkrājuma – termiņapdrošināšanu, kas paredz cilvēka dzīvības apdrošināšanu bez finanšu ieguldījumu uzkrāšanas. Tāpat AAS „Baltikums

Dzīvība” piedāvā risku apdrošināšanu, kas ietver nelaimes gadījumu apdrošināšanu, t.i., materiālā palīdzība apdrošinātai personai vai viņa ģimenei, ja nelaimes gadījuma rezultātā apdrošinātais pilnībā vai daļēji zaudē darba spējas, vai iet bojā.

Risku apdrošināšanas produkti tiek nošķirti no dzīvības apdrošināšanas produktiem, jo tie nesedz dzīvības apdrošināšanas risku. AAS „Baltikums Dzīvība” sniedz arī veselības apdrošināšanas pakalpojumu (apdrošināšana pret slimībām). Minētos pakalpojumus AAS „Baltikums Dzīvība” sniedz Latvijas teritorijā.

Lēmumos par apdrošināšanas tirgu Eiropas Komisija ir norādījusi, ka ir izdalāmi tik konkrētās preces tirgi, cik ir piedāvāto dzīvības apdrošināšanas veidu pa riskiem, jo no patērētāja viedokļa nepastāv aizstājamības starp dažādiem apdrošināmajiem riskiem¹. Vienlaicīgi Eiropas Komisija uzskata, ka dzīvības apdrošināšanas tirgus pārsvarā ir nacionālā mērogā.

Saskaņā ar Ziņojumā sniegto informāciju konkrētie preces tirgi, kuros darbojas AAS „Baltikums Dzīvība” ir šādi:

- 1) dzīvības apdrošināšana ar uzkrājumu - AAS „Baltikums Dzīvība” tirgus daļa 2007.gadā konkrētās preces tirgū sastādīja 2%;
- 2) dzīvības apdrošināšana bez uzkrājuma – AAS „Baltikums Dzīvība” tirgus daļa 2007.gadā konkrētās preces tirgū sastādīja 2 %;
- 3) veselības apdrošināšana (apdrošināšana pret slimībām) – AAS „Baltikums Dzīvība” tirgus daļa 2007.gadā konkrētās preces tirgū bija mazāka par 1%;
- 4) nelaimes gadījumu apdrošināšana - AAS „Baltikums Dzīvība” tirgus daļa 2007.gadā konkrētās preces tirgū sastādīja 2%.

Kā konkrēto ģeogrāfisko tirgu Ziņojuma iesniedzējs norādīja Latvijas Republikas teritoriju.

Turklāt, ņemot vērā AAS „Baltikums Dzīvība” mazās tirgus daļas kopējā dzīvības apdrošināšanas tirgū, kā arī AAS „Baltikums Dzīvība” tirgus daļu samazināšanos pēdējo trīs gadu laikā, apvienošanās dalībnieki Ziņojumā izteica lūgumu izskatīt Ziņojumu, pamatojoties uz augstāk minētajām konkrēto tirgus definīcijām.

4.3. Konkurences padome konstatē, ka gan AS „Latvijas Krājbanka” meitas sabiedrība AS „Pirmais atklātais pensiju fonds” sniedz pakalpojumu „3.līmeņa pensija”, gan AAS „Baltikums dzīvība” sniedz pakalpojumu „privātās pensijas apdrošināšana”, kas atbilst pakalpojumam „3.līmeņa pensija”. Līdz ar to Konkurences padome secina, ka tirgus dalībnieku apvienošanās rezultātā radīsies koncentrācija „3.līmeņa pensija” pakalpojuma sniegšanas tirgū Latvijas teritorijā. Saskaņā ar Ziņojumā sniegto, kā arī papildus iegūto informāciju, AS „Latvijas Krājbanka” tirgus daļa „3.līmeņa pensija” pakalpojuma sniegšanas tirgū pēc AS „Latvijas Krājbanka” un AAS „Baltikums Dzīvība” apvienošanās būs mazāka par 5%. Līdz ar to Konkurences padome konstatē, ka tirgus dalībnieku apvienošanās rezultātā nerodas un nenostiprinās dominējošais stāvoklis, kā arī netiks būtiski samazināta konkurence „3.līmeņa pensija” pakalpojuma sniegšanas tirgū Latvijas teritorijā.

Ņemot vērā to, ka AS „Latvijas Krājbanka” un tās saistītas sabiedrības nesniedz dzīvības apdrošināšanas pakalpojumus, savukārt AAS „Baltikums Dzīvība” sniedz tikai dzīvības apdrošināšanas pakalpojumus, kā arī to, ka AAS „Baltikums Dzīvība” tirgus daļa nevienā no dzīvības apdrošināšanas pakalpojumu sniegšanas tirgiem nepārsniedz 5%, Konkurences padome uzskata par nelietderīgu veikt pārējo dzīvības apdrošināšanas produktu detalizētu konkrēto tirgu izpēti un analīzi.

5. Apvienošanās izvērtēšana

¹ Eiropas Komisijas lēmums lietā Nr.COMP/M.2676 – Sampo/Varma Sampo/If Holding/JV (http://ec.europa.eu/comm/competition/mergers/cases/decisions/m2676_en.pdf).

Konkurences likuma 16.panta trešā daļa nosaka, ka: „Konkurences padome ar lēmumu aizliedz apvienošanas, kuras rezultātā rodas vai nostiprinās dominējošais stāvoklis vai var tikt būtiski samazināta konkurence jebkurā konkrētajā tirgū. Konkurences padome var atļaut šādu apvienošanas, nosakot tirgus dalībniekam saistošus noteikumus, kuri novērš apvienošanās negatīvās sekas attiecībā uz konkurenci.” Konkurences likuma 16.panta ceturrtā daļa nosaka, ka: „Ja paziņotā tirgus dalībnieku apvienošanās neizraisa šā panta trešajā daļā minētās sekas, Konkurences padome pieņem lēmumu, ar kuru atļauj apvienošanas”.

Par galveno šķērsli ienākšanai konkrētajos tirgos var tikt uzskatīts Apdrošināšanas sabiedrību un to uzraudzības likumā norādītais noteikums par licences apdrošināšanas veikšanai saņemšanas nepieciešamību (9.panta otrā daļa).

Apdrošināšanas sabiedrību un to uzraudzības likuma 12.panta pirmā daļa nosaka, ka Finanšu un kapitāla tirgus komisija izsniedz licences noteiktiem apdrošināšanas veidiem, tajā skaitā nelaimes gadījumu apdrošināšanai, veselības apdrošināšanai (apdrošināšanai pret slimībām), dzīvības apdrošināšanai. Tātad, lai uzsāktu dzīvības apdrošināšanas pakalpojumu sniegšanu, ir nepieciešams saņemt licenci.

Atbilstoši Finanšu un kapitāla tirgus komisijas mājas lapā pieejamai informācijai² tirgus dalībnieki dzīvības apdrošināšanas pakalpojumu sniegšanas tirgū šobrīd ir šādas komercsabiedrības: AAS „Baltikums Dzīvība”, AAS “ERGO Latvija dzīvība”, Apdrošināšanas akciju sabiedrība “SEB Dzīvības apdrošināšana”, Apdrošināšanas akciju sabiedrība “Parex Dzīvība”. Turklāt, izmantojot pakalpojumu sniegšanas brīvību, Latvijā darbojas 328 apdrošināšanas sabiedrības no citām Eiropas Savienības dalībvalstīm³, kā arī 10 apdrošināšanas sabiedrības, kas izmantojušas dibināšanas brīvību⁴.

Konkurences padome konstatē, ka apvienošanās rezultātā nesamazināsies konkurences struktūra dzīvības apdrošināšanas tirgū – konkurentu skaits konkrētajā tirgū ir pietiekams, lai nodrošinātu efektīvu konkurenci. AAS „Baltikums Dzīvība” pēc apvienošanas darbības turpinās iepriekšējo darbību kā patstāvīga juridiskā persona, tādējādi tiks saglabāta komercsabiedrību nošķirtā pārvalde.

Ņemot vērā augstāk minēto, Konkurences padome secina, ka apvienošanās rezultātā nerodas un nenostiprinās dominējošais stāvoklis, un nevar tikt būtiski samazināta konkurence nevienā konkrētajā tirgū, kurā darbojas apvienošanas dalībnieki.

Ņemot vērā minēto un pamatojoties uz Konkurences likuma 8.panta pirmās daļas 5.punktu, 15.panta pirmās daļas 3.punktu un otro daļu, 16.panta pirmo un ceturto daļu, Konkurences padome

nolēma:

² Finanšu un kapitāla tirgus komisijas mājas lapā ietvertā informācija par tirgus dalībniekiem dzīvības apdrošināšanas tirgū (http://www.fktk.lv/lv/tirgus_dalibnieki/apdrosinasana/dzivibas_aas/).

³ Finanšu un kapitāla tirgus komisijas mājas lapā ietvertā informācija par apdrošināšanas sabiedrībām no citām Eiropas Savienības dalībvalstīm, kuras izmantojušas pakalpojumu sniegšanas brīvību (http://www.fktk.lv/texts_files/Pakalpojumu_sniegšanas_briviba_LV_26.xls);

⁴ Finanšu un kapitāla tirgus komisijas mājas lapā ietvertā informācija par apdrošināšanas sabiedrībām no citām Eiropas Savienības dalībvalstīm, kuras izmantojušas dibināšanas brīvību (http://www.fktk.lv/texts_files/Dibinasanas_briviba_LV_6.xls).

atļaut AS „Latvijas Krājbanka” un AAS „Baltikums Dzīvība” apvienošanos, kas paredzēta AS „Latvijas Krājbanka” iegūstot izšķirošu ietekmi AAS „Baltikums Dzīvība”.

Konkurences padomes lēmumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā saskaņā ar Konkurences likuma 8.panta otro daļu viena mēneša laikā no šā lēmuma spēkā stāšanās dienas.

(*) – Ierobežotas pieejamības informācija.

Priekšsēdētāja v.i.

R.Jonītis